Трагічна доля Миколи Хвильового

Могутня сила національного відродження 20-30-х років породила покоління патріотів з активною громадянською позицією, яке прийшло в українську літературу з палким бажанням змінити світ і піднести рідну культуру на світовий рівень. Серед найяскравіших літературних зірок — Микола Хвильовий, який став основоположником нової української літератури. Та як і багато інших прозаїків, Хвильовий прийшов у літературу закоханим у революцію поетом.

Що нам морок, що нам смуток?Ми йдемо — наперекір,Ми — весни найперші гуки,Наші дні — червоний мир.(«Що нам морок»)Революція органічно ввійшла в його життя. Ще в дитинстві батько зацікавив сина народницькими ідеалами, у війську, куди він змушений був піти у 1916 році, усталюються демократичні погляди майбутнього письменника. Хвильового захоплюють ідеї волі, рівності, братерства, і тому більшовицька агітація швидко робить з нього справжнього революціонера, для якого революція — єдина молитва, єдиний Бог. Він бере участь у антигетьманському повстанні, в бою з денікінцями. З квітня 1919 року Хвильовий уже член КП(б)У. Він свято вірить у шлюб вільної України з ленінським комунізмом, але неможливість поєднання його переконань і реалій життя зумовлює трагізм особистої долі письменника. Серце митця було поділене навпіл: одна частина вірила в ідею «загірної комуни», а інша любила Україну. Він у душі продовжував бути романтиком, але реальні події в житті підривали його віру у побудову щасливого майбутнього. Письменник спостерігав за змінами, які відбувалися з його товаришами по партії, коли ті дізнавалися про нові й нові арешти. Вони швидко погоджувалися, що поряд з ними жив ворог народу, відгороджувалися від нього мовчанням. І хоча безглуздість звинувачень була очевидна, ніхто не насмілювався їх спростовувати. Хвильовий зрозумів, що тоталітарній системі байдужа доля людей, що вона може пожертвувати мільйонами заради міфічної ідеї, що над ним самим уже занесена сокира. І у своїх творах він намагається виговоритися, показати, що комуністична мораль перероджується в мораль, яка ненавидить людину. Герої новели «Я (Романтика)» — справжні революціонери. Але хто вони? Хто ті люди, від яких залежить життя інших? Хто закладає підвалини майбутнього щасливого життя? Духовно слабкий, невпевнений Андрюша, жорстокий цинічний доктор Тагабат, абсолютно вірний революційному обов'язку Романтик. І завершує цей квартет дегенерат, якого ніщо не може вивести з тупої байдужості. Це вони без слідства і суду знищують людей в ім'я омріяної «загірної комуни». їхні жертви не мають імен. Вони проходять повз чорний трибунал темними тінями, не залишивши після себе пам'яті ні в серцях убивць, ні в документах. Така сама доля чекала й на тих, хто мріяв про комунізм, боровся за його ідеї.

Микола Хвильовий намагався врятувати себе, своє літературне угруповання ВАПЛІТЕ, журнал. Він змушений писати листи, в яких каявся у всіх «гріхах», клявся у вірності комуністичній ідеології і зрікався своїх ідей, відмовлявся від бажання бачити українську літературу європейською, відірваною від Москви. Але арешти його найближчих друзів і однодумців зримо показали Хвильовому, що його доля вирішена у високих кабінетах чорного трибуналу. Синедріон уже підписав йому вирок, і дуже скоро у двері постукає нічний гість — дегенерат. Цьому вірному вартовому революції з низеньким лобом, чорною копою розкуйовдженого волосся й приплюснутом носом байдуже, кого заарештувати і вбити. Він машина терору і репресій. Письменник точно знав, що його чекає. Щоб вберегти дружину і доньку від долі членів сім'ї зрадника Батьківщини, він вирішує сам поставити крапку у своєму житті. 13 травня 1933 року пролунав постріл, який обірвав життя Миколи Хвильового. А в передсмертній записці останніми словами були: «Хай живе

революція!»